

www.e-rara.ch

'T Paradys verlooren

Milton, John

Te Haarlem, 1728

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: 25.630

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-56800>

'T paradys verlooren. Achste boek.

---

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

'T PARADYS VERLOOREN.

Achste Boek.

heb nu niet meêr te melden, hoe of God
Of Engel, met den Mens, als Gast of Vriend
Verkeerde, en gul een land-onthaal genoot,
En vryheyd gaf, om rustig, onberispt,
Te spreken en te vraagen: 'k moet myn zang
Nu wiss'len met een Treurtooneelstyl. Snood

Wantrouwen, Breuk en Weederspannigheyd,
En Ongehoorzaamheyd van 's Mensen zy;
Van 's Heemels zy, nu van den Mens vervreemd,
Afwyking en Misnoegen, Grimmigheyd,
Beschuldiging en Oordeel, wel verdiend,
Die oorzaak zyn in deeze Waereld van
Een Waer'ld van Wee, van Zonde, en van haar Schaauw
De Dood, en van Doods Voorlooper, Elende,
Een' naare taak: Een' stof, niet min maar meêr
Heldhaftig, als verwoede Achilles toorn,
Die zynen vyand, reeds aan 't vluchten, wreed

Drie reyzen rondöm Trooye 's wallen joeg:
Of Turnus woede om zyn Lavinia,
Aan hem beloofd, aan vreemden uytgetrouwd;
Of Juno 's en Neptunus gramschap, die
Den Griek, en Cytherea 's Zoon zoo lang
Aan onrust hielp. Zoo 't my gebeuren mag
Een' styl, geschikt naar deez verheeven' stof
Te erlangen van myn Heemelzanggodin,
Die onverzocht my met haar nacht-bezoek
Verwaardigd, en my in myn slaap beduyd,
En inblaast, hoe myn vers onvoorbedacht
Zal vloeijen, toen my eerst het onderwerp
Van Heldenzang, lang uytgedacht, en laat
Begonnen, kon behaagen, van Natuur
Gans niet gezet, om oorlog, moord en bloed
Te zingen, 't eenig Heldenonderwerp
Tot heeden toe: 't voornaamste Meesterstuk,
Om Helden, die de Waereld nimmer zag
En Stryden, nimmer uytgevoerd, met lang
En naar getalm te melden: daar de Deugd
Van Lydzaamheyd en Helden-Marteldom,
Dien arbeyd waard, onöpgezongen bleef:
Om Afkomst, Ridderspeelen, 't rennen met
Een Lans, en geblazoende Schilden, met
Zinspreuken op de Schilden gegraveerd,
En Paarden met hun tuyg en tooyfels, en
De Ridderchap zoo prachtig opgesierd,
In renperk en tournooijen, laatst onthaald
In 't Ridderhof, daar weeldrig opgepast
Van Hof- en Taafeldienaars, groot en klein.

Dat is 't niet, dat dien eed'len Helden naam
Aan iemand, of aan 't dichten geeven kan.
My onbeluft, of onbedreeven in
Die mufte stof, stond hooger onderwerp
Vry schooner aan, genoegzaam uyt zich zelf',
En zulk een' naam bet waardig: zoo een eeuw
Die laater komt, of mistig landgewest
Of Jaaren, my niet steuyten in myn' vlucht,
Ik ly dien hoon voor my, maar niet voor haar,
Die dat gezang my 's nachts in de ooren blaaft.

De Zon was nu reeds onder, de Aavondstar,
Wiens post het Scheemerlicht op Aarde brengt,
De Scheydsman tuffen dag en nacht, was haar
Gevolgd, en 't halfrond van den Nacht had reeds
De ronde kim van 't een tot 't ander end
Bedekt, toen Satan, laatst op 't dreygement
Van Gabriël uyt Edens Hof gevloën,
Nu in bedrog en boosheyd uytgeleerd,
Tuk op 't verderf der Mensen, ondanks al
De Vrees van zwaarder straf op zich te laân,
Gans onbeschroomd weêrkeerdd': Hy vlood by Nacht,
En kwam weêrom ter Middernacht: den Dag
Ontzag hy, feedert Uriël, de Voogd
Der Zonne, zynen ingang had ontdekt,
En 't Cherubynendom gewaarſchouwd, om
Hunn' wacht wel waar te neemen: Vol van toorn
Van daar verdreeven, zworf hy al den tyd
Van zeeven Nachten door de duyfternis.
Driemaal ging hy den Middellyn rondöm,
De Nachtkar kruyste hy tot viermaal toe

Van

Van Pool tot Pool, door elken Kruiſkring heên:
 Hy keerde weeder op den achften Nacht,
 En aan de zy, die teegen de intreê van
 Den Hof vlak ooverſtond, en niet bewaakt
 Door Cherubynen, vond hy eenen weg,
 Waar op geen achterdocht gevallen was.
 Daar was een' plaats, nu langer niet, ſchoon Zonde,
 En niet de Tyd, die eerſt veränderd heeft,
 Daar aan den voet van 't zaalig Paradys,
 De Tigris-ftroom in eenen diepen kolk
 Schiet onder grond, en doorgedrongen rylt
 Als een fonteyn, dicht by des Leevens Boom.
 En Satan, dicht omtoogen met een miſt,
 Zonk met den ſtroom, kwam met den ſtroom weêr op,
 En zocht, waar hy zich beſt verbergen zou.
 Hy had nu zee en land doorwandeld en
 Bezocht, van Eden oover Pontus en
 Meotis poel, voorby de Schytife Ob,
 Weêr neederwaard tot aan de Noorderpool,
 En weeder in de lengte Weſtwaard van
 Orontes tot aan Darien, bepaald
 Door Atlas zee: toen verder naa het land,
 Door Indus en door Ganges-ftroom beſpoeld.
 Dus zworf hy de geheele Waereld om,
 En lette op all's, en met loos ooverleg
 Beſchouwd' hy yder Schepfel, welk van al
 Hem beſt tot zyne laagen dienen zou.
 Hy vond de Slang, het liſtigſt Dier van 't veld,
 Naa lang beraad, onzeker wat te doen;
 En wikkend' heên en weêr, beſloot op 't laatſt

In 't Slangelyf te vaaren, als bekwaamft
Tot lift, waar in hy zyn gefmeed bedrog
Voor 't fcherpft gezicht verbergen kon: want in
De looze Slang heeft niemand achterdocht
Op 't geen hy fchiet, als spruytende uyt zyn aart
En ingebooren' fchranderheyd; het geen
Befpeurd in and're Dieren lichtlyk kon
Doen twyfelen, en denken aan de magt
Des Duyvels, als iets doende, dat den reyk
Van 't onvernuftig Vee te booven ging.

Dit was 't befluyt; Hy berfte, hart door spyt
Geknaagd, noch eerft in deeze klachten uyt.

O Aarde, hoe gelyk den Heemel, of
Miffchien met recht wel heerlyker, een' plaats
Der Gooden waardiger, als voortgebragt
Naar ryper ooverleg, en beeter vorm,
Als 't oud geftel! Want hoe zou God doch naa
Een beeter flechter fcheppen? Heemelfe Aard'
Rondöm bedanft door and're Heemelen,
Die fchynen, en hunn' held're en dienftb're Lamp,
Licht booven Licht, voor u alleen, als 't fchynt,
Doen fchitt'ren; gy ontfangt, als 't Middelpunt,
Hunn' dierb're ftraalen, en den invloed van
Hunn' heyl'ge kracht. Gelyk God in den Heemel,
Als 't Middelpunt, zich uytftrekt oover al;
Zoo valt het van die kringen gunftig neêr
In u alleen. Al hun bekende kracht
Ontdekt zich niet in hen, maar flechs in u.
Zulks blykt aan Kruyd en Plant, en eed'ler teelt
Van Schepfelen, met leevenskracht bezielt;

Van Groey, Gevoel en Reeden, alles in
Den Mens te faam. Met welk een lust had ik
U omgewandeld, waar 't genot my niet
Verbooden? Welk een' zoete wisseling
Van Bergen, Daalen, Vlakten, Bossen, en
Rivieren, Landen, Zeën, en Oevers met
Geboomt' gekroond, van Rotsen, Hoolen en
Spelonken: Maar 'k vind, waar 'k my wend en keer
Geen toevlucht: zoo veel meêr vermaak, als ik
Rondôm my zie, voel ik te grooter smert
Van binnen, spruytende uyt een eygen aart
Van zaaken, die zoo rechtdraads srydig zyn:
Al 't goed verändert in vergif voor my,
En in den Heemel zelve waar' myn staat
Noch slimmer; Maar ik zoek noch hier, noch daar
Te wonen, of ik moest den Hoogsten zelv'
Verwinnen, en afbonzen van zyn troon.
Ook staa ik door myne onderneeming niet
Naa zachter lot, maar and'ren my gelyk
Te maaken, schoon 't ook my tot zwaarder straf
Gedyën mogt: 'k Vind nergens anders heul
Voor 't wroegend hart, als in verwoesting. En
Word hy verwoest, of weggesleept tot iets,
Dat hem neerstort in 't uyterste verderf,
Hem, om wien al deez' toestel is gemaakt,
Ik hecht hem aan myn snoer, in weelde, of wee;
Gewis in wee: Verderf, dat zich zeer wyd
Uytitrekken zal: Ik draag den roem alleen
In 't midden van de helse krachten weg,
Dat ik op eenen dag verdorf, waar aan

De Almagtige zes volle Daagen en
 Zes volle Nachten beezig was, en wie
 Kan weten, hoe veel langer ooverdocht,
 Of langer niet misschien, als feedert ik
 In eenen Nacht by naa de ganse helft
 Van 't Engledom van luysterloozen dienst
 En slaaverny bevrydde, en dus 't getal
 Van zyne Aanbidders dapper smelten deed.
 Maar Hy, om zich te wreeken, en 't getal
 Aldus verdunt, weêr vol te maaken ('t zy
 Hem kracht ontbrak, om Engelen op nieuws
 Te scheppen, zooze al van zyn maakfel zyn)
 Heeft, ons tot spyt, beslooten uyt het kley
 Een Schepfel te bootseeren, onze plaats
 Daar aan te schenken, jaa, daar aan, uyt stof
 Zoo verr' verhoogd, 't genot te gunnen van
 Dien Heemelroof, ons goed en eygendom.
 't Geen hy besloot, dat voert hy ylings uyt.
 Hy maakte een' Mens, en voor den Mens, deez' Waereld,
 Dit prachtig stuk, en de Aarde voor de plaats
 Van zyn verblyf, en stelde hem tot Heer
 Van alles; en, ô duldelooze hoon!
 Hy onderwierp 't gevleugeld Engledom,
 Die vuurige Dienstbouden, zyn gezag,
 Om hem op de Aard', door staage wacht, voor al
 Wat schaaden kan, te veyligen. Ik vrees
 Hunn' waakzaamheyd, en stel haar best te leur,
 Dus met een mist in 't midden van den Nacht
 Omtoogen, als een donk're neevel, voort
 Geglipt, om hier of daar in 't kreupelbos

Te snuffelen, daar ik de Slang ontdek
 Al slaapend', en my in zyn kronkellyf
 Verberge, om dus myn snooden aanflag uyt
 Te voeren. O Verneederling, te laf,
 Te onëedel! Ik, die allereerst met God
 Dorst twisten om de hoogste plaats, wring my
 Nu in een Beest, en meng met beesteflym
 Dit Weezen, als beveleefd, en als verbeest,
 Dat voormaals stond naa 't Godlyk hoogst gezag.
 Maar waar toe daalt Staatzuchtigheyd en Wraak
 Niet af? die 't munt op 't hoogste, vreeft met recht
 Voor 't laagste, dat hy zich of voor of naa
 Getroosten moet. De wraak, in 't eerst wel zoet,
 Springt echter meest met bitterheyd te rug.
 Ik kreun 't my niet: lukt de aanflag naar myn wens,
 Mislukt het my; Ik waag het teegen Hem,
 Die mynen nyd zoo oovermaatig fart
 Met deezen nieuwen Heemel-gunsteling,
 Dien Mens van kley, dien zoon van spyt, dien hy
 Tot grooter spyt van ons bootseerde uyt stof.
 Spyt word dan best met spyt betaald gezet.
 Zoo sprak hy, en door yder kreupelbos,
 Door dik en dun, gelyk een zwarte mist,
 Gekroopen, zoekt hy tot den Middernacht
 Al noestlig om, waar hy gereedst de Slang
 Ontdekken mogt: hy vond haar onverwylt
 In 't Doolhof van haar' kronkels opgerold,
 Haar hoofd in 't midden, te oover wel voorzien
 Van list: niet in een aak'lige spelonk,
 Of onder schaauw, die naar en yslyk was,

Noch fchaadeloos: maar in het groene gras,
 Daar zy, noch niet te vreezen, onbevreesd
 Te flaaopen lag. De Duyvel kroop haar zacht
 Ten monde in, en nam ftraks bezitting van
 Haar Hart of Hoofd, en vulde 't Slangelyf
 Met magt van Spraak en Reeden, maar haar' Slaap
 Verftoordd' hy niet, maar wachtte met verdrag
 't Aanbreeken van den naaften Morgenftond.

En nu wanneer het heylig Licht begon
 Te daagen oover 't daauwryk bloemtapyt
 Van Eden, dat zyn morgenwieroockgeur
 Uytâademde, en als al dat reeden heeft
 Van 's Aardryks grooten Altaar opwaards zend
 Den stillen lof des Scheppers, en vervult
 Zyn' Neusgaaten met lieffelyken reuk,
 Kwam 't Menfenpaar meede aanftonds voor den dag,
 En voegden hunnen ftemmelyken dienst
 By 't kweelen van de Schepfels, die 't aan spraak
 Ontbrak: daar naa verdeelden zy den dag;
 Het eerfte, om eene zoete Morgenlucht
 Te fcheppen, toen aan 't ooverleggen, hoe
 Men deezen dag aan 't oovergroeiend werk,
 En met de meefte vrucht befteeden zou.
 Want 't groot beflag van zulk een' wyden Hof
 En vetten grond wies daag'lyks oover hand;
 Als Eva eerft dus haaren Man aansprak.

Wat helpt het, Adam, of wy onvermoeyd
 En naarttig zyn in 't bouwen van deez' Hof,
 En paffen naauw op Plant en Kruid en Bloem,
 Eene aangenaame taak ons opgelegd;

Maar koomen ons geen' handen meer te hulp,
 Zal 't werk, dat teegen 't snuyken weeld'rig wast,
 Aangroeijen teegen onzen arbeyd aan:
 Wat wy by dag afkappen, snoeijen, of
 Met paalen stutten, of met teenen vast
 Verknochten, groeiende in een' nacht of twee
 Te weeldrig aan, bespot onz' handenwerk.
 Ey! zegme, wat gy raaden zoud, of hoor,
 Watme in dat stuk eerst in gedachten kwam.
 Laat ons ons werk verdeelen, gaa, daar 't u
 Behaagt, of daar het noodigst is, of om
 Het Geytenblad te bindem om zyn Boom,
 Of om het kleevend Eyloof zynen weg
 Te wyzen: ik zal ginder by die Bron
 Daar Roos en Mirt de takken onder een
 Verwarren, wel wat vinden, dat ik heb
 Te redden, werks genoeg voor 't Middagmaal.
 Want kiezenwe onze taak den gansen dag
 Zoo naa by een, wat wonder, schiet gy my,
 Ik u een lonkje of lieflyk lachje toe.
 Ook geeft licht 't een of 't ander nieuw-geval
 Vermaakelyke stof tot saemenspraak,
 Die ons verpooft, en 't dagwerk, schoon al vroeg
 Begonnen, niet veel vordert, tot het uur
 Van 't Aavondmaal ons, eer men 't weet, verrast.
 Daar op gaf Adam met een vriend'lyk oog,
 Dit antwoord; ô myne eenige Eva, en
 Myne Eenige, die my is toegevoegd,
 Myn Weederhelft, my waardiger, als al
 Dat leeven heeft ontfangen. Uw beleyd

Is pryzens waard; 't is wel van u bedacht,
 Hoe datwe best ons werk waarneemen, daar
 Góð ons hier toe heeft aangestelt. Ik prys
 Uw ooverleg; geene aangenaamer zaak
 In eene vrouw, als 't huysfelyk bestier
 Wel gaâ te slaan, en haaren Man, in 't werk
 Dat dienstig is, getrouw'lyk by te staan.
 Maar onze Heer heeft ons dien arbeyd niet
 Zoo streng belast, en ons den tyd zoo naauw
 Besnoeyd, den tyd, die noodig is, of tot
 Verkwikking, of tot Voedsel, of tot Spraak,
 Spys voor 't verstand, of tot een' tusslenloop
 Van Lonkjes en van Lachjes, mild geteeld
 Uyt Reeden, die aan 't reedelooze Vee
 Geweygerd is, en 't rechte voedsel zyn
 Van Liefde; Liefde, verre 't minste niet
 Van 't geen, waar toe de Mens geschaapen is:
 God maakte ons niet tot dert'le weeld'righeyd,
 Maar tot Vermaak met Reeden saam verknocht.
 Ey! twyfel niet, wy zullen, saam aan 't werk,
 Deez' Paaden en deez' Dreeven met gemak
 Den wilden groey beletten, voor zoo verr'
 Het noodig is tot onze wandeling,
 Tot dat eerlang een jonger naageslacht
 Ons hulpe bied. Maar zoo gestaag by een
 Te blyven, mogt verveelen; 'k staa een' korte
 Afweezendheyd u toe: want Eenzaamheyd
 Is somtyds 't best gezelschap, en een' korte
 Onttrekking haakt naa zoete weederkomst.
 Maar 't geen my in dit stuk zwaarhoofdig maakt,

Is vrees

Is vrees voor schaâm, wanneerge alleen spanseert,
 En zonder my. Wy zyn, gelyk gy weet,
 Gewaarfchouwd, welk een booze Weêrparty
 Ons ons geluk benyd, die, buyten hoop
 Van eenig heyl, door snoode arglistigheyd
 Ons wee en schaamt' tracht aan te jaagen; en
 Misschien naby ons waarneemt, uytgestrekt
 Om elk alleen te vinden naar zyn wens,
 En buyten hoop, om ons te saam gevoegd
 In zynen strik te knellen, daarwe elkaâr,
 Is 't noodig, hulp en bystand kunnen biên.
 't Zy, dat zyn eerste toeleg is, ons Gods
 Gehoorzaamheyd te onttrekken, of de Liefde
 Van Man en Vrouw te stooren, want misschien
 Verwekt dat heyl, dat ons te beurte viel,
 Zyn' grootsten Nyd. 't Zy dit, of erger, gaa
 Nooyt van myn zy, die u het leeven gaf,
 U dekt, en met zyn schaadow u beschermt.
 Daar onêer of gevaar te duchten is,
 Is eene Vrouw best by haar Man bewaard,
 Die op haar past, of 't ergste met haar waagt.

Waar op de Maagdelyke Majesteit
 Van Eva, als een' Vrouw, die teêr bemint,
 Maar iets ontmoet, dat haar niet wel gevalt,
 Met een gelaat, half zoet, half zuur, dus sprak.
 Afzetfel van den Heemel en van de Aarde,
 En Heer des gansen Aardryks, dat 'er zulk
 Een Vyand is, die ons verderf beoogt,
 Heb ik verstaan door uw bericht, en van
 Den Engel uyt zyn eygen mond gehoord,

Staande

Staande achter u in eenen duyft'ren hoek,
Daar ik juyft zoo te rug gekoomen was
Naa 't fluyten van het Aavond-bloem-gewas.
Maar dat gy des aan myn' Stantvastigheyd
Aan God of U zoud twyfelen, om dat we
Een' Vyand hebben, die misfchien de proef
Daar van wil neemen, komt my zeldfaam voor
En onverwacht. Gy vreeft ten minften niet
Voor zyn geweld: Ons, zynde, dat we zyn,
Kan Dood noch Smert aantasten, noch voor 't een,
Noch 't ander bloot. Dus is uwe enk'le vrees
Voor zyn bedrog, 't geen duydelyk betoont
Gelyke Vrees, dat myn Standvaste Trouw
En Liefde, door zyn list gekreukt worde, of
Verleyd: Gedachten, die gehuysvest in
Uw borst, niet fluyten van uw' waarde Vrouw.

Daar op streelde Adam haar met deeze taal,
O Dochter, voortgebracht van God en Man,
Onsterf'lyke Eva, want zoo zyt gy, vry
Van zonden en van opspraak; in der daad
Dat ik u derf ontraaden uyt myn oog
'Te wyken, is niet, dat ik u mistrouw,
Maar eeniglyk, om die verzoeking, die
Ons Weêrparty smeed tot ons naadeel, voor
Te koomen. Want hy, die verzoekt, schoon 't niet
Gelukt, befmet met fchande en onêer den
Verzochten, als niet ongekreukt in trouw,
En moog'lyk te verleyden: Gy zoud zelv',
Met spot en toorn, het ongelyk, dat u
Wierd aangedaan, schoon 't vruchteloos besloeg,

Gevoelen. Neem niet euvel, dat ik tracht
 Die smaadheyd van u af te wenden, als
 Ge alleen zoud zyn: 't geen onze Vyand, schoon
 Vermeetel, teegen twee niet waagen zal.
 Of zoo hy 't waagt, valt de eerste stoot op my.
 Stel ook zyn' boosheyd, en zyn vals bedrog
 Niet al te licht: hy moet wis listig zyn,
 Die Eng'len kon verleyden: denk ook niet,
 Dat myne hulp zou oovertollig zyn.
 Ik kryg uyt de invloed van uw' lonken groey
 In elke Deugd. Ik word door uw gelaat
 Al wyzer en voorzichtiger, en, kwam 't
 Op krachten aan, ik neem in sterkte toe.
 Beschaamdheyd, sloegtge uw oogen eens op my,
 Beschaamdheyd, die daar op straks wyken zou,
 Zou nieuwe kracht instorten: weedervoer'
 U dat ook niet terwyl ik by u ben?
 Raaktge in myn by zyn op de toets; 'k zal best
 Getuygen van uw welbeproofde Deugd.

Deez' was de taal van Adam, met zyn werk
 En Liefde tot zyne Egaade onverlet.
 Maar Eva, in 't vermoeden, dat haar' Trouw
 Verdacht wierd, en veröngelykt, vernieuwde
 Haar antwoord met een heffelyken toon.

Indien 't met ons aldus geleegeen is,
 Te woonen in een' engen ommetrek,
 Noch enger door een' Vyand, listig of
 Geweldig, en wy, yder voor zich zelv'
 Met geen behoorlyk teegenweer voorzien,
 Waar hy ons mogt ontmoeten, hoe zyn wy

Gelukkig,

Gelukkig, steeds bevreest voor schaade en leed?
 Maar schaade en leed zyn geen Voorloopers van
 De Zonde: als onze Vyand ons verzoekt,
 Kan hy ons slechts beschimpen, dryvende
 Den spot met onze Oprechtigheyd en Trouw:
 Zyn vuyl gedrag wryft ons geen onëer aan,
 Maar keert te rug op zynen eygen' kop.
 Wel, waaröm dan van ons geschouwd, gevreesd?
 Daar ons een' dubbele eer te wachten staat,
 Wanneer hy in zyn' waan verydeld word.
 't Is Vreede in ons, wy hebben 's Heemels gunst;
 Laat de Uytflag van dit stuk getuyge zyn.
 En wat is Trouw, wat Deugd, wat Liefde, nooyt
 Ter proef gesteld, en zonder buytenhulp
 Vast onderschraagd? Laat ons dan nimmermeer
 Dien zaal'gen Stand, waar in wy zyn gesteld,
 Verdenken, als zoo onvolmaakt van dien
 Alwyzen God gelaaten, dat niet elk
 Voor zich, of met ons beyde, veylig zy.
 Is 't zoo, dan staat het slecht met ons geluk,
 En Eden zou, dus bloot, geen Eden zyn.

Daar op voer Adam dus met yver uyt,
 O Vrouw, 't is alles best, zoo als 't Gods wil
 Verördend heeft; zyn' hand, die alles schiep,
 Liet niets gebrekkelyk of onvolmaakt
 Van alles, dat hy maakte, minst den Mens,
 Voorzien, van 't geen den stand van zyn geluk
 Kan veyligen voor uysterlyk geweld.
 't Gevaar leyd in hem zelv', maar 't is in zyn
 Vermoogen. Schaã heeft teegen 's Maakers wil

Geen kracht op ons: Maar God liet onzen wil
 Vrymagtig: want al 't geen naa Reeden hoort,
 Is vry, en hy heeft Reeden recht gemaakt,
 Maar laste, dat men dat geheyligd Pand
 Getrouw bewaare, en daar gebruyk van maak',
 Op datze, door het schoon en schynbaar goed
 Niet ooveryld, een schaad'lyk vonnis vell',
 En zoo den Wil verkeerd'lyk ooverhaal',
 Om iets te doen, dat God uytdukkelyk
 Verbooden heeft. Geen' wantrouw is het dan,
 Maar teed're zucht, dat ik u meenigmaal,
 Gy my dit in gedachten brengt. Wy staan
 Wel vast, maar kunnen glippen: 't kan geschiên,
 Dat Reeden 't een of 't ander voorwerp, door
 Den Vyand opgesmukt, ontmoeten kan,
 En vallen onverhoeds in zynen strik,
 Te slap in wacht, zoo zy gewaarschouwd is.
 Wel zoek dan geen' verzoeking, die wel eer
 Te myden is, en zekerst werd gemyd,
 Indien gy nimmer myne zy verlaat.
 Verzoeking zal wel koomen ongezocht.
 Indien gy uw' Stantvastigheyd wilt goed
 Doen keuren, 't blyke aan uw' Gehoorzaamheyd.
 Wie kan het eerste kennen, wie daar van
 Getuygen, als gy niet verzocht en zyt?
 Maar denktge, dat verzoeking ongezocht
 Ons beyde eêr zou bevallen, schoonwe dus,
 Gelyk gy weet, gewaarschouwd zyn: Wel aan,
 Gaa heen: verwyder u van my, schoon ik 't
 Noô toelaat, maar niet verr': Gaa heen in uw'

Natuurelyke

Natuurelyke Eenvouwigheyd, roep al
Uw kracht by een: God heeft u 't zyn gedaan
Van zyne zy, neem slechts zyn' last wel waar.

Zoo sprak de Aartsvaader. Eva gaf niet toe,
Maar voerde, wat bedaard, dus 't laatste woord.

Met uw' verlos, en dus gewaarschouwd, meest
Door 't geenge met uw' laatste woorden slechts
Hebt aangeroerd, dat die Verzoeking, minst
Van ons gezocht, ons beyde moogelyk
Min voorbereyd zou vinden, gaa ik veel
Geruster heen: Ook derf ik ganslyk niet
Vermoeden, dat een Vyand, die zoo trots
En moedig is, de zwakste eerst aan zou doen,
En wederstaan, te grooter hoon verkropt.

Zoo sprakze, en trok al zachjes haare hand
Uyt Adams hand, en als een' Bos-godin,
Een Bergnimf of een Woudnimf, of eene uyt
Diana 's stoet, begaf zy zich naa 't Bos.
Maar ging in tred en God-gelyk gebaar
Diana selv' zeer verr' te booven, schoon
Niet toegerust met hoog en pyl, als zy,
Maar met zulk hofgereedschap, als de konst,
Noch ruuw, en zonder smis, had opgemaakt,
Of haar van eenen Engel toegebracht.
Zy dus versierd, geleek wel allermeeft
Naa Pales, of Pomona, toenze voor
Vertumnus vlood, of Ceres, in haar jeugd
Noch Maagd, en ongeschonden door Jupyn.
Naa Moeder van Prozerpina. Hy zag
Haar met een vuurig oog van Liefde naa,

En wenste, had het konnen helpen, dat
 Zy by hem bleef: 't bevel, om spoedig weêr
 Te keeren, wierd haar meenigwerf vernieuwd,
 Zy gaf haar woord ook telkens, dat zy voor
 Den Middagstond, weêr in 't priëel zou zyn,
 En maaken 't al in orde vaardig tot
 Het Middagmaal, of Achtermiddags Rust.
 Rampzaalige Eva, al te zeer misleyd,
 Verslooken van gewaande weederkomst!
 O droevig lot! Gy vond van dat uur af
 Geen zoet onthaal, geene aangename Rust
 In 't Paradys: Zoo yfelyk een' laag,
 U onder scharuw van Bloemen-loof gelegd,
 Stond vaardig, met een' Helfen Haat en Nyd,
 Om uwen weg voor u te sluyten, of,
 Om u, beroofd van uwe onnoozelheyd,
 Van uwe Trouw, van uwe Zaaligheyd,
 Te rug te zenden. Want nu kwam de Slang,
 Zoo 't uytwaard scheen, by 't eerst opkoomen van
 Den Daageraad, uyt zyne schuyfplaats, om
 Rondöm te zien, waar hy, naar allen schyn,
 Het eerste Mensenpaar mogt vinden, en
 In hen, hun ganse naageslacht, den roof
 Zich voorgesteld. Hy zocht in elk priëel,
 En oover 't Veld, daar slechts een Bosje was,
 Of in een streek, die afgezonderd lag,
 Tot kweekery, of tot vermaak geschikt,
 By eene bron of lommerryke stroom,
 Zocht hy hen beyd', maar wenste, dat hy, by
 Geluk, de Vrouw alleen mogt vinden; maar,

Om

Om 't geen zoo zelden voorvalt, buyten hoop:
 Wanneer hy buyten hoop, en naar zyn wens,
 Juyst Eve alleen gewaar word, met een wolk
 Van Bloemen, kleur- en geurryk, ooverdekt,
 Pas half gezien: zoo stondze dicht omringd
 In 't Roozenhof van Roozen, die rondöm
 Haar gloeyden, en zich neygden, om 't gebloemt
 Op zwakker steel te schooren, welker top,
 Of purper, of Azuur, of Inkarnaat,
 Of als met goud bestrooyd, onöndersteund,
 Naa de Aarde boog: Zy bond die aardig op
 Met Mirte-telg, onächtzaam voor zich zelv',
 De schoonste Bloem, maar zonder band of stut,
 Te verre van haar beste steunfel, en
 Den storm zoo naa. Hy naaderde, en kroop door
 Veel Dreeven heen, dicht ooverschaaduw'd met
 Een groen gewelf van Keeder, Den, of Palm,
 Nu kringsegwys en stout; dan weg geglipt
 In 't dicht door een geweeven kreupelbos,
 Of in het perk van Bloemen, door de hand
 Van Eva aan weêrzyden vast gehecht.
 Een streekje Lands, veel aangenaamer, als
 De Hooven van Adonis, toen hy weêr
 Herleefde, of van Alkinous, die in
 Zyn Hof Laertes zoon zoo prachtig heeft
 Onthaalt, versierde hooven, of de tuyn,
 Niet zinnebeeldig, daar de Wyfte Vorst
 Zich met zyn' schoone Egyptise Prinses
 Vermeydde. Zoo geviel hem deeze plaats,
 Noch meer de Bruyd. Als iemand, jaaren op-

Geslooten in een' vollekryke Stad,
 Daar dicht gebouw, en Stinkrioöl de Lucht
 Vergiftigt, in een' Zoomer morgenstond
 Ter poorte uyt treed, tot schepping van zyn aâm
 Op 't platte land, daar dorp by dorp, en hoef
 By hoef, 't gezicht vermaakt, en streelt; al wat
 Hem voor koomt, baart genoeg; hier de reuk
 Van 't graangewas, en vers betreden kruyd,
 Daar 't vee, dat in het weeld'rig gras tot aan
 De koffsem zinkt, of daar een sneege Meyd
 De Beesten melkt, of kaas met handen wringt,
 Elk Landgezicht, elk Landgeluyd: Daar slechts
 Schoone Eva haaren Nimf-gelyken voet
 Neerzette, wierd, als 't waare, 't schoone noch
 Veel schooner, maar zy allermeest, als die
 In haar gelaat al wat bevallig was,
 Vertoonde. Zulk een welgevallen schiep
 De Slang in 't bloemryk Hof, en in den gang
 Van Eva derwaards, zoo vroegmorgens en
 Alleen. Haar Heemels weezen was gelyk
 Een Engel, maar vry zachter, en zoo als 't
 Een' Maagd best fierd: haar kuyffe aanvalligheyd,
 Haar tred en zwier, en 't minste, datze deed,
 Verstompte zyn' boosaardigheyd: Hy wierd
 Van 't fel besluyt, dat hy had opgevat
 Tot haare schaâ, door dat gezicht beroofd.
 De Booze stond slechts in dat oogenblik
 Versteeken van zyn boosheyd, en hy was
 Dondriestig goed, en zonder Vyandschap
 En List, en Haat en Nyd en dolle Wraak.

Maar 't Hellevuur, dat altyd in hem brand,
 Zelf in het midden van den Heemel, maakte
 Eerlang een eynd' van zyn vermaak, en 't neep
 Hem zoo veel meer, toen hy bespeurde, dat
 Dat zoet genot voor hem niet was geschikt:
 Straks bragt hy zich zyn' fellen haat weêrom
 Te binnen, hitfende al zyn ooverleg
 Tot ongeval, zich keet'lende, aldus op.

Gedachten, waar hebt gy my heengevoert,
 Gedreeven door een' lieffelyken dwang,
 Om 't geen my hier gebragt heeft, uyt myn' zin
 Te zetten: Haat, noch Liefd', noch Hoop, om nu
 De Hel te wiffelen voor 't Paradys.
 Noch hoop, om hier vermaak te scheppen, maar
 Om al 't vermaak, dat hier genooten word,
 Te flooren, te verwoesten, 't eenigst, dat
 Myn hart vermaakt, al 't ander ben ik kwyf.
 Maar laat ik de gelegenheyd, die my
 Nu toelacht, niet ontglippen laaten. 'k Zie
 De Vrouw alleen, 't is nu de beste tyd
 Tor myne list. 'k Heb fcherp rondom gezien,
 Maar haaren Man vernam ik niet. Ik fchuuw
 Zyn hoog verftand, en fterkte en eed'len moed,
 Een Held door al zyn leeden, fchoon gevormd
 Uyt Aarde en Stof, een vyand, die met recht
 Te vreezen, en die niet te wonden is,
 Gelyk als ik: Zoo verr' heeft my de Hel
 Verneedert, en de Smerte my verzwakt,
 By 't geen ik in den Heemel voormaals was.
 Ze is fchoon, jaa God'lyk fchoon, der Gooden luft

En Liefde waard; niet vrees'lyk, schoon 'er vrees
 In Liefde en schoonheyd schuylt, maar ongemaakt
 Door feller Haat, en feller, onder schyn
 Van Liefde: 'k veyns dan Liefde, en dit's de weg,
 Dien ik tot haar verderf nu in zal slaan.

Dus sprak der Mensen Vyand, in een' Slang
 Gekroopen, snoode Inwooner; zynen weg
 Richtte hy naa Eva toe, niet kronk'lig langs
 Den grond, als nu, maar oovereynde, en bocht
 Op bocht, die op en in elkaâr getast
 't Afbeeldsel van een Doolhof in de Lucht,
 Vertoonden: 't hoofd was met een' hoogen kam
 Gekroond, zyne Oogen glinsterden, als twee
 Karbonkels, zyn gevlamde Nek was als
 Met Goud bestrooyd, verheeven booven 't dicht
 Gekronkeld lyf, dat zich met zwier op zwier
 In 't groen bewoog. Zy kwam, zoo aan te zien,
 Behaaglyk en beminnenswaardig voor:
 Geen Slang was sint bekoor'lyker, niet die
 Daar Kadmus met Hermione in wierd
 Veränderd in 't Illyrise gewest,
 Noch die in Epidaurus wierd gevierd,
 Noch die, waar in zich Jupiter herschiep,
 Als Ammon, of op 't Roomse Kapitoel,
 Om uyt Olympias dien Grieksen Held
 Te teelen, en uyt een' Romeynse Vrouw,
 Dien Skipio, de Zuyl van 't Rooms gezag.
 Eerst trad hy toe met eenen schuynsen tred,
 Als iemand, die wil naaderen, maar vrees
 Te stooren, nam hy zynen weg op zy.

Gelyk een Schip, door eenen Stuurman, die
Zyn' konst verstaat, omtrent den mond van een
Rivier, of eenig Voorland, daar de Wind
Geduurig draayd, nu af nu aan laveert,
En krimpt zyn zeyl, of geeft het ruymmer bot.
Zoo vaak veränderde hy zynen weg,
En draayde zich met kronkelend gebaar
Voor Eva's oog, om haar gezicht naa zich
Te lokken. Zy, vast beezig met haar werk,
Vernam 't geruys van 't klaaterende loof,
Maar ongemerkt, als zulk geluyd gewoon
Door yder Dier, veel naarstiger in haar
Beroep, als de vermomde kudde was
Op Cafes stem: Hy, nu vrymoediger,
Stond ongeroepen voor haar aangezicht;
En zag haar sterk, als zeer verwonderd, aan;
Hy boog zyn tooren-kam en gladden nek,
Dan kroop hy langs den grond, en likte 't pad
Van haaren voet. Ten laatsten bragt hy door
Zyn dom, maar echter leevendig gebaar,
Dat Eva 't oog liet vallen op dat spel;
Hy, wel te vreên, dat hy haar aandacht had
Verworven, ley met zyne Slangetong,
Tot spraak gevormd, of door 't beweegen van
De Lucht tot klank, dus zyn' verzoeking aan.

Verwonder u niet, Opperste Voogdes,
Indien misschien Verwondering in u
Kan vallen, die het eenigst wonder zyt;
Veel min behoortge uwe oogen, die voor my
Een Heemel zyn, met veröntwaardiging

Te waapenen, misnoegd, dat ik u zoo
 Naby verschyn, en onverzaad aanschouw.
 Ik dus alleen, niet vreezende voor uw
 Ontfachlyk oog, ontfachlyker, wanneer
 Gy 't van my wend. O allerschoonste Beeld
 Van uwen schoonen Maaker, al wat leeft,
 Staröogt op u, als 't uwe, u tot een gift
 Gefchonken, en aanbid, als weg gerukt,
 Uw' goddelyke schoonheyd, best gezien,
 Daarze allermeeft in elk verwond'ring baart:
 Maar hier, in deezen woesten ommetrek,
 By Beesten, met een onvernuftig oog,
 Te plomp, om 't halv' van uwe schoont' te zien,
 Een man flechs uytgezonderd, wie ziet u?
 En wat is een? Gy, die als een' Godin
 In 't midden van de Goôn te aanschouwen waart,
 Gediend en aangebeden van het Hof
 Der Engelen, u daagelyksfen treyn.

Zoo vleydde de Verzoeker, en begon
 Zyne aanspraak dus: Zyn fleemtaal vond den weg
 Van Eva's hart, schoonze oover zyne spraak
 Verwonderd stond: maar échter sprakze met
 Vrymoedigheyd op 't laatst de Slang dus aan.

Wat zeldsaam ding? Ik hoor een Mensetaal
 Gesproken door een' Beeste tong, die zich
 Veritandig uyt drukt, als een Mens. Ik dacht
 Dat de eerste gaaf van spraak geweygerd was
 Aan Beesten, die God stom, en onbekwaam
 Tot spreekken maakte op hunnen Scheppingdag.
 Maar wat aan gaat de tweede, 'k weet niet, wat

Ik denken moet; 'k bespeur in hun gelaat
 En gans gedrag een' blyk van Reeden: 'k weet
 Ook wel, dat gy alle and're Dieren verr'
 Te booven gaat in listigheyd; maar niet,
 Dat gy de taal van Mensen spreken kont.
 Verdubbel dan dit Wonder, en verhaal,
 Hoe hebtge, eerst stom, de spraak verkreegen, en
 Hoe spreektge my, die toespraak ongewoon
 Van Dieren, die ik daagelyks aanschouw,
 Zoo vriendlyk aan? Dit wonder, my zoo vreemd,
 Te hooren, is myn' dubbele aandacht waart.

Waar op de looze Slang dit antwoord gaf;
 O Keyzerin van deeze schoone Waereld,
 Glansryke Vrouw, het valtme geensins zwaar,
 Om een verhaal, van 't geenge op my verzoekt,
 Te doen: ook is het billyk, dat ik u
 Gehoorzaam ben. Ik was in 't eerst, gelyk
 Alle and're Dieren, aazende op het gras,
 Myn ooverleg en spys van eenen aart,
 Gering en slecht. Ik vond geen onderscheyd
 In voedsel of in Kunne, myn begrip
 Was nooyt tot hooger zaaken uytgestrekt;
 Tot dat ik eens doorzwerfende dit veld,
 Een' schoonen boom, die verre van my stond,
 Zag by geval, met de allerschoonste vrucht,
 Daar 't geel, als goud, en 't schoonste rood in blonk,
 Belaân: 'k trad toe, om naader te bezien,
 Toen droop een reuk van zyne takken neêr,
 Die mynen lust tot spyze wette, meêr
 Daar meê vermaakt, als met den zoeten smaak

Van Venkelkruyd, of de Euijers van een Ooy
 Of Geyt, die ongezoogen van haar jong,
 En vol, haar Melk des Aavonds in het gras
 Uytstortten. Om den trek, die in my was,
 Om eens den Smaak van die Schoone Appelvrucht
 Te toetsen, in te volgen, draalde ik niet,
 Maar spoede my, door honger en door dorst,
 Aanraaders met geweld, gedreeven, en
 Door 't geurig Ooft, zoo aangenaam, verlokt,
 Wrong ik my op langs den bemosten stam,
 Gemerkt de takken van den Boom, zoo hoog,
 Schier waaren, buyten uw' en Adams reyck.
 Rondöm den Stam vergaarde een groot getal
 Van Dieren, die my zaagen met een oog
 Van Lust en Nyd, maar niemand kon 'er by,
 Geklommen tot in 't midden van den Boom,
 Daar de oovervloed my straks bekoorde, om voort
 Te plukken, en myn' honger te verzaân,
 Gelyk ik deed, want zulk een smaak had ik
 Voor deezen in geen spys of bron geproefd.
 'k Vernam op 't laatst, verzaadigd met die vrucht,
 Verandering in my, die zeldsaam was.
 Eerst wierd ik in my Reedenskracht gewaar,
 Straks volgde spraak: 'k hield echter deez' gedaante.
 Toen wendde ik myn' gedachten hoog en diep,
 En merkte met een uytgebreyd verstant,
 Al 't zichb're, dat om hoog, om laag, en in
 Het midden was, aandachtig aan, en 't kwam
 My alles voor, als schoon en goed: maar al
 Dat schoon en goed zag ik verëenigd in

Uw goddelyk gelaat, en oogen, daar
Een' Heemelftraal van schoone aanvalligheyd
Uyt neederdaalt. Geen Schoonheyd is 'er, die
Of u gelykt, of by u haalen kan.
Dat dwong my, schoon ik moog'lyk lastig val,
Om u te zien, om u te aanbidden, als
Met recht verklaard tot Koningin van al
De Schepfels, diege als Vrouw en Voogd regeert.

Zoo sprak de geestryke en doortrapte Slang,
En Eva, door dit voorval iets ontzet,
Pafst' hem dit onvoorzichtig antwoord toe.

Den hoogen lof, dien gy aan deezen Boom,
En zyne vrucht, door u eerst onderzocht,
Ruym toemeet, doet my twyf'len aan haar kracht.
Maar zeg, waar groeyt die boom; hoe verr' van hier?
Veel Boomen heeft de Almagtige geplant
In 't Paradys, van onderscheyden aart,
Ons onbekend tot noch toe. Ooervloed
Van alles eyft slechts onze keur; daar blyft
Veel oover, noch van ons niet aangeroerd,
Veel' vruchten, die alle onverderfelyk zyn,
En groeijen voor ons naakrooft, om Natuur
Door meerder hulp 't ontlasten van haar dragt.

Toen zey de snoode Slang met bly gemoed;
Vorstin, de weg is kort, en by de hand,
Voorby die dreef van Mirteboomen, in
Een' vlakke, dicht by een fonteyn, wanneer
Gy slechts dat dichte Kreupelbos van Mirt
En Balsplant voorby gaat. Mag ik maar
U leyden, 'k breng u aanstonds op die plaats.

Kom

Kom, leyme dan, zey Eva: Hy, haar Gids,
 Verdubbelde zyn kronkeligen gang,
 En maakte als recht, 't geen krom geboogen schein,
 Snel tot verderf. De hoop verheft zyn kam,
 Die door zyn' vreugd een hooger verw verkreeg.
 Gelyk wanneer een Stalkaars, saam gepakt
 Van vetten damp, en door den Nacht verdikt,
 Door kouw gestold, door 't schudden heen en weer
 Onfleecken word, en vlam vat (opgewacht,
 Gelyk men zegt, van eenen boozen Geest)
 En zweevend met een vals bedrieg'lyk licht,
 Den Wandelaar in 't duyft're van den Nacht,
 Verleyd van zynen weg, en dikwils in
 Het slyk, of een moeras doet vallen, in
 Gevaar van 't leeven, hulp- en reddeloos.
 Zoo glinsterde de Godvergeeten Slang,
 En sleepte onz' aller Moeder, veel te licht-
 Geloovig, in zyn strik, en naa den Boom,
 Dien God verbood, de bron van al ons wee.
 Zy zag den Boom, en sprak haar Gids dus aan.
 'k Had deezen gang wel moogen spaaren, voor
 My vruchteloos, ichoon ik hier oovervloed
 Van vruchten zie: 't bewys van hunne kracht
 Blykt klaar in u: 't is waarlyk wonderbaar,
 Legt daar zoo groot een' kracht verborgen in?
 Maar wy, wy moogen nimmermeer dien boom
 Aanraaken, nimmer eeten van zyn vrucht.
 Zoo luyd Gods last; Hy liet ons dit bevel
 Alleen, als Dochter van zyn' Stem: Wy zyn
 Ons zelv' een' Wet, de Reede is onze Wet.

Het antwoord des Verzoekers luydde dus:
 Voorwaar, heeft God bevoolen, dat gy van
 De Vrucht van alle deeze Boomen niet
 Zoud eeten, en u echter aangesteld
 Tot Heeren van 't geen Aarde en Lucht bevat?

Daar Eva, nu noch vry van Zonde, op zey:
 Het staat ons vry de Vrucht van elken Boom
 In deezen Hof te plukken; maar de Vrucht
 Des Booms, in 't midden van dit Paradys,
 Is ons verboôn; God zey, gy zult daar van
 Niet eeten, die niet raaken, of gy sterft.

Noch naauwelyks was dit kort antwoord uyt
 Haar' mond gegleên, of Satan daar op noch
 Vrymoediger, maar met een' glimp van Liefde
 En Yver tot den Mens, en zeer misnoegd
 Om 't ongelyk, dat hem wierd aangedaan,
 Wend zyne taal op eenen and'ren boeg,
 En zweeft, als door zyn' driften weggerukt,
 Al heen en weêr, maar geestig, min noch meer,
 Als of hy van een' zaak van groot belang
 Zou spreken. Als wanneer in ouden tyd
 Een Reedenaar om zyn' Welspreekendheyd
 Van grooten naam, te Atheene, of in den staat
 Van 't Rooms Gebied, noch vry van Slaverny,
 Daar deeze konst toen bloeyde, en feedert stom
 Geworden is, van zaaken van gewigt
 Moeft spreken, die zich zelv' eerst wel bedacht,
 En voort trad met een weezen vol van ernst,
 Dat faam gevoegd met zwier van hand en lyf,
 De Aandachtigheyd verwekte, eer zyne tong

T t

Spraak-

Spraakvaardig schein, en zonder veel gezwets
 Van taal voor af, op 't punt straks neederviel.
 Zoo stond, en zoo beweegde Satan zich
 Als tot wat groots, en berst ten laatsten, als
 Door drift verrukt, in deeze woorden uyt.

O schoone Boom, zoo heylig en zoo wys,
 Die Wysheyd geeft; O Moeder van Verstand
 En Weetenschap; 'k bespeur nu uwe kracht
 Zoo klaar in my, niet slechts om de oorzaak van
 De dingen te onderzoeken, maar den weg
 Te ontdekken, die de Hoogste Werkers, ook
 Hoe wys geacht, betreeden. Koningin
 Van dit Heelal; Slaa 't harde dreygement
 Van Dood niet gaa; gy zult niet sterven, hoe
 Zou dat geschiên? Door deeze Vrucht? die geeft
 U 't leeven tot vermeerding van Verstand
 En Kennis. By den Dreyger, zie op my,
 Op my, die van die vrucht gegeten heb,
 En leef niet slechts, maar leef volmakter, als
 My 't Noodlot had beschooren, streevend' naa
 Een hooger trap, als my was toegelegd.
 Zal dat geslooten blyven voor den Mens,
 't Geen voor een Beest zoo vry en oopen staat?
 Of zou Gods toorn ontsteeken worden, om
 Zoo klein een' zonde, of had hy niet veel eer
 Uw' onversaagden moed te pryzen, dien
 Gedreygde Dood, wat ook de Dood mag zyn,
 Niet affchrikte, om te streeven naa een staat
 Van meêr geluk, 't begrip van Goed en Kwaad:
 Indien het Kwaad iets zaak'lyks is, waarom

Dat niet gekend, en dus gereedst gefchouwd?
 God kan u des geen' straffe opleggen, en
 Rechtvaerdig zyn. Die niet Rechtvaerdig is,
 Die is geen God, die of te vreezen, of
 Te dienen is. Uw vreezen voor de Dood
 Verschuift die vrees: Waarom dan deeze Vrucht
 Verbooden? Slechs om u een' schrik op 't lyf
 Te jaagen, en die hem aanbidden, laag
 Te houden en onkundig; want hy weet,
 Dat op den dag, als gy van deeze Vrucht
 Zult eeten, dan uwe oogen, nu in schyn
 Wel klaar, maar blind, volmaakter zullen zien,
 En gy zult zyn als Gooden, onderricht
 In Goed en Kwaad, niet minder, als zy selv'.
 Dat gy als Gooden weezen zult, gelyk
 Als ik een Mens, is eevenreedig klaar.
 Ik van een Beest wierd Mens, van Mensen word
 Gy Gooden: Zoo gy moog'lyk sterven moet,
 En leggen dit uw mens'lyk weezen af,
 Om 't god'lyk weezen aan te neemen, dan
 Hebtge om de Dood te wenschen, schoon gedreygd,
 Die u niet erger maaken kan, als zoo.
 En wat zyn Gooden, dat geen Mens hen mag
 Gelyken, zich met goddelyke spys
 Verlustigen? Zyn Gooden de eerste, zy
 Gebruyken tot hun voordeel ons geloof,
 Dat alle ding van hen afkomstig is:
 Wat my belangt, ik flaa 'er twyfel aan.
 Ik zie deeze Aard', zoo heerlyk, door de Zon
 Gekoefterd, alles teelen. 'k Zie hen niet;

Of hebben zy dit alles voortgebracht,
 Wie hechte dan Verftand van Goed en Kwaad
 Aan deezen Boom, dat, wie flechs daar van eet,
 Zelf zonder hun verlot tot Kennis koomt?
 En waar doch legt de Misdad, dat een Mens
 Langs deezen weg naa Kennis ftreeven zou?
 Wat naadeel brengt hen uwe Kennis toe?
 Of kan deez' Boom, u, teegen zynen wil,
 Als Opperheer, met Weetenschap voorzien?
 Of is het Nyd? maar vind de Nyd wel plaats
 In goddelyke harten? Dit, en noch
 Veel meer, betoont, hoe nüt deez' fchoone Vrucht
 U weezen zal. O Menslyke Godin,
 Streck uyt uw' hand, pluk, eet, en boet uw' luft.

Hier floot hy, en zyn woorden, vol bedrogs,
 Te licht gehoord, bestormden Eva's hart.
 Zy ftarogde op de vrucht, waar van 't gezicht
 Alleen verleyden kon: ook klonk noch in
 Haar oor 't geluyd van zyne toovertaal,
 Met Reeden, zoo 't haar toefcheen, opgefink,
 En Waarheyd: Onderwylen naaderd' 't uur
 Van 't Middagmaal, en wet de graage luft,
 Noch graager, door den lieffelyken reuk
 Van zulk een Vrucht, die nu geboogen, om
 Geplukt, of om geproefd te worden, haar
 Verlangend oog valt tergde: maar eerft ftondze
 Een weynig ftill, en fpak dus binnens monds:

O fchoonfte Vrucht, gewis uw' kracht is groot,
 Schoon ons verboon, en ooverwonderbaar,
 Wiensfmaak, te lang ontbeerd, op de eerfte proef

Den stommen spraak verleende, en zyne tong,
 Eerst taallos, uwen lof deed melden. Ook
 Verhoogd van Hem, die ons 't gebruyk verbied,
 Maar uwe kracht ons niet verborgen laat:
 Hy noemde u Boom der Kennis, kennis beyd'
 Van Goed en Kwaad. Hy heeft ons 't eeten daar
 Van scherp verboôn; maar zyn verbod pryft u
 Te hooger aan, betuygende ons het goed,
 Dat gy ons schenken kunt, en ons gebrek.
 Goed, onbekend, word niet bezeeten, of
 Bezeeten, niet gekend, is geen bezit.
 Gewis dan, die de Kennis ons verbied,
 Verbied ons goed, verbied ons wys te zyn;
 Maar zulk verbiên verbind niet. Maar indien
 De Dood ons naamaals in haar' banden knelt,
 Wat nut doet dan de Vryheyd, die alleen
 Inwendig is? Het vonnis is geveld,
 Ten daage, als we eeten van deez' schoone vrucht,
 Wy zullen sterven. Waarom sterft de Slang
 Dan niet? Hy heeft gegeten, en hy leeft,
 En kent, en spreekt, en redeneert, en maakt,
 Tot heeden toe onreed'lyk. onderscheyd.
 Is dan de Dood alleen om onzen 't wil
 Gevonden? Of benyd men ons slechts dit
 Verstandig voedsel, dat men Beesten gunt?
 Zoo schynt het: maar dat eene Beest, dat eerst
 Geproefd heeft, en benyd ons niet, maar brengt
 Met vreugd het goed, dat hem ten deele viel,
 Aan ons. Een Brenger, onverdacht, beleefd
 En vriend'lyk, zonder erg of list. Wat vrees

Ik dan? Heb 'k niet meêr reên te vreezen, als
 'k Onkundig blyf van Goed en Kwaad, van God,
 Van Dood, van Wet, van Straf? Hier groeyt het, dat
 Geneezen kan van alles, deeze Vrucht,
 Zoo goddelyk, zoo schoon in 't oog, die elk
 Ter proef verlokt, en magtig, om ons wys
 Te maaken: Wat belet me dan daar naa
 Te reyken, lyf en ziel gelyk te voên?

Zoo sprakze, en stak in dat rampzaalig uur
 Haar hand uyt naa de vrucht, en plukte en at.
 Het aardryk schudde, als aan het hart gewond,
 Natuur, als van haar as gerukt, gaf zucht
 Op zucht, voortteekens van elende en wee,
 Dat alles was verlooren. De erge Slang
 Sloop zachjes in het kreupelbos, en mogt
 Nu wel, want Eva gans op haaren smaak
 Verslingerd, dacht nu nergens anders om.
 Want zulk vermaak, of waar, of ingebeeld,
 Genoot zy nooyt voor deezen, onder hoop
 Van Kennis, en verwachting, datze in 't kort
 Godin zou zyn. Zy flokte zonder maat
 En greetig in, onkundig, dat zy daar
 De Dood aan at. Verzaad ten laatste, en als
 Van wyn verhit, sprak zy, van blyfchap op-
 Genoomen, en vervoerd, zich zelv' dus aan.

O dierb're Boom, die door uw' deugd en kracht
 De kroon spant booven alle Boomen in
 Dit Paradys; gezeegend is uw werk,
 Dat Wysheyd geeft, en dus verre onbekend,
 Versprooken, daar uwe ooverschoone Vrucht

Bleef

Bleef hangen, als in 't wild gefchaapen. Maar
 Van nu voortaan zal myne vroege zorg,
 Niet zonder zang, op elken Morgenflond,
 Met dankb'ren Lof zich t' uwaards wenden, en
 Uw' takken, zwaar gelaaden, van hunn' Vrucht,
 Die yder een zoo mild word aangeboôn,
 Ontlasten, tot dat ik, door u gevoed,
 Volmaakte kennis kryg, gelyk de Goôn,
 Die alles zien en kennen, schoon zy ons
 Benydden, 't geen hunn' hand niet geeven kan.
 Want had die gift in hunne magt gestaan,
 Gewis, die Boom stond niet in deezen Hof.
 Ik weet dit dan myne Ondervinding dank,
 De beste Leermeeftresse; had ik haar
 Niet opgevolgd, ik waare onweetende en
 Verstandeloos gebleeven, gy ontfloot
 My Wysheyds pad, gy gaaft my toegang, schoon
 Zy zich verbergde; En moog'lyk ben ik zelv'
 Verborgen; Want de Heemel is zoo hoog
 En al te verr', om klaar met onderscheyd
 Te aanschouwen, wat op Aarde hier gebeurt.
 Ook is misschien, die ons deez' Vrucht verbood,
 Met alle zyn' Vertpieters, die rondöm
 Hem staan, onleedig, en niet naauw ter wacht.
 Maar hoe verschyne ik nu voor Adam best?
 Maak ik hem myn' veränd'ring liefst bekend,
 En deelgenoot aan volle zaaligheyd
 Met my, of liever niet, en hou 't verschil
 Van Weetenschap alleen in myne magt?
 Om dus 't gebrek van 't vrouwelyk geslacht

Te boeten, en zyn' Liefde tot my meêr
 Te ontfteeken, en hem meer gelyk te zyn;
 Of moog'lyk, iets, dat zeer begeerlyk is,
 Somtyds hem te ooverheerfen: wie is vry,
 Die minder is? Neem eens, dit viel zoo uyt:
 Maar wat, had God myn wanbedryf gezien,
 En 't fterven volgt? Dan zal ik niet meer zyn,
 En Adam aan eene andere Eva uyt-
 Getrouwd, zal hier gelukkig leeven met
 Zyn tweede Vrouw; ik dood en weg: daar aan
 Te denken, is de Dood. Ik stel dan dit
 Befluyt voor vast, dat Adam, hoe 't ook gaa,
 Met my in heyl of onheyl deelen zal.
 'k Bemyn hem zoo, dat 'k alle Dooden met
 Hem lyden kan, niet leeven zonder hem.

Zoo fprakze, en keerde van den Boom te rug,
 Maar toonde eerft haare eerbiedigheyd daar voor,
 Als voor de kracht, die daar in woonde, en in
 Die Plant het Sap van Weetenfchap, gevloeyd
 Uyt Nektar, Goodendrank, had ingeftort.
 Maar Adam, naa lang wachten, wenfende om
 Haar weederkomft, had vast een tuyltje van
 De fchoonfte Bloemen faamgevlochten, om
 Haar hoofd te fieren, en haar Boerewerk
 Te kroonen, als de Maaijers zyn gewoon
 Het hoofd te kroonen van haar Kooningin
 Des Oogfts. Hy fpede zich geen kleene vreugd,
 En trooft door haare weederkomft, zoo lang
 Vertraagd. Hy voelde dikwils, dat zyn hart,
 Voorfpellende eenig kwaad, dat naakend was,

Bezweck,

Bezweek, en floeg met ongelyken slag,
En floeg op weg, om haar te ontmoeten, langs
Het pad, waar op zy in den Morgenstond
Was afgegaan: en juyft moest hy den Boom
Der Weetenschap voorby; daar vond hy haar
Noch weynig schreeden daar van af getreên,
En in haar' hand een' tak der schoonste vrucht,
Die mals van waas, en vers geplukt, een' geur
Van Ambrozyn verspreydde. Zy terstond
Kwam hem te moet; men zag in haar gelaat
Een vaardigheyd, om eerst te spreken, en
Haar toeven te verschoonen, 't geenze dus
Met zachte taal, en vloeiender verrichte.

Verwondertge u niet, Adam, waar ik bleef?
'k Heb u gemist, en 't vielme lang, zoo lang
Uw' teegenwoordigheyd te missen. Drift
Van Liefd' heb ik voor deezen nooyt gevoeld,
Als nu, en 't zal niet meêr gebeuren, want
'k Meen 't nooyt weêr te beproeven, 't geen ik los
En onbeproeft gezocht heb, 't ongedult
Dat uw afweezen my veroorzaakt heeft.
Maar de oorzaak is zeer zeldsaam, wonder om
Te hooren. Deeze Boom is niet, gelyk
Ons wierd gezeyd, gevaarlyk, om geproefd
Te worden, noch en baant den weg tot kwaad,
Ons onbekend, maar Goddelyk van kracht,
Om de oogen te oopenen, en diese proeft,
Tot Gooden te verheffen: 'k Heb 't gevolg
Daar van gezien: De schrand're Slang, of niet
Geweerd, als wy, of ongehoorzaam, heeft

Gegeeten van die Vrucht, en is niet dood,
 Gelyk wy zyn gedreygd, maar wierd terftond
 Begaafd met eene menfelyke ftem,
 Met menfelyk verftand; zy redeneert,
 't Is wonder, en heeft my zoo ooverreed,
 Dat ik 'er van geproefd heb, en met een
 Bevonden, dat my de uytkomst heeft doen zien
 De waarheyd van zyn' woorden. De oogen, eerft
 Schier blind, nu oopen, 't hart verwyderd, en
 De Geeften met een leevendiger zwier
 Verfpreyd, en groeiend' tot de Godheyd op:
 Daar ftond ik naa om uwen 't wil, ik kan
 Die zonder u verfmaaden. Heyl, als gy
 Daar deel aan hebt, is heyl voor my; zoo niet,
 Verdrietig, en in 't kort te haaten. Wel,
 Proef ook daar van, op dat een zelve lot
 Ons faamenvoeg', in Liefde en Vreugd gelyk.
 Want proeft gy niet, een onderscheyd en trap
 Scheyd ons van een: 'k Zie van de Godheyd af
 Om u, als 't Noodlot dat niet toe en laat.

Van haar geval deed Eva dit verhaal
 Met bly gelaat, dat echter blyken gaf
 Van Schaamte en Ongesteldheyd des Gemoeds.
 Maar Adam had die heyllooze euveldaad,
 Door zyne Vrouw bedreeven, niet gehoord,
 Of hy wierd bleek, daar rilde een kille fchrik
 Door al zyn leên; zyn lenden knikte, en uyt
 Zyn' flappe hand viel 't tuytje, faamgeknoopt
 Voor Eva, op den grond, de Roos verfchoot
 Van verw, verwelkt. Hy ftond een wyl verfteld

En zonder spraak: Tot dat hy op het laaft
Aldus inwendig tot zich zelve sprak.

O schoonste van al 't geen geschaapen is,
Het laatste en best' van alle werken Gods;
O Schepsel, waar voor alles, wat het Oog
Kan zien, 't verstand kan denken, wyken moet
In Heerlykheyd, hoe heylig, goddelyk,
Beminn'lyk, goed of zoet het weezen mag!
Hoe zytge weg! ach! hoe zoo schielyk weg!
Ontfierd, ontéerd, en Doods Verwachting!
Of liever, hoe gaaft gy u zelve toe,
Om 't streng gebod zoo haastig te oovtreên,
Die heylge vrucht te schenden, dat zoo scherp
Verboden was! Wis heeft vervloekte list
Van eenen Vyand, u noch onbekend;
En u en my verdorven: want ik heb
Dat vast besluyt, dat 'k met u sterven zal.
Hoe zoude ik kunnen leeven zonder u,
Hoe zoude ik uwen zoeten ommegang,
Die Liefde, die myn hart aan 't uw', zoo teêr
Verbonden heeft, vergeeten, om hier weêr
Alleen in deeze barre wildernis
Te leeven? Of de Almagtige voor my
Eene andere Eva scheppen, ik daar toe
Eene and're Rib verleenen: maar 't verlies,
't Verlies van u kon nimmer van myn hart.
Neen, neen, ik voel 't, de schaakel der Natuur
Hecht al te vast: Vlees zytge van myn Vlees,
Been van myn Been; 'k wil eeuwig deelen in
Uw staat van heyl, of van rampzaaligheyd.

Dit pas gezeyd, als iemand, die naa schrik
 Zich zelv' hersteld, en uyt den dut gered,
 Zich onderwerpt aan 't geen onmydbaar is,
 Sprak hy met zachten toon zyne Eva aan.

Gy hebt, vermeet'le Vrouw, wat stouts bestaan,
 Een groot gevaar op uwen hals gehaald,
 Die ondernaamt (ach! had gy slechts uw oog
 Verluftigd met die heyl'ge vrucht, en u
 Onthouden!) die zelf te eeten, ondanks dat
 Verbod, om haar niet aan te raaken. Maar
 Wie wederroept het geen voorby is, wie
 Kan 't eens gedaane ondoen? God zelf niet, die
 Almagtig is, noch 't Noodlot. Maar gy zult
 Misschien niet sterven, licht is nu de daad
 Zoo yslyk niet, een voorgeproefde vrucht,
 Eerst door de Slang ontheyligd, eerst door haar
 Gemeen gemaakt, geschonden, eer wy daar
 Van proefden: ook niet doodelyk in haar
 Bevonden, want noch leeftze, naar uw woord,
 Noch leeftze, en won'er dit by, datze leeft,
 Gelyk een Mens, een hooger Leevens-trap,
 Aanleyding sterk voor ons, om door de proef
 Naar maat te klimmen, 't geen niet maaken kan
 Als Gooden, of als Eng'len, halve Goën.
 'k Denk ook niet, dat die wyze Schepper, schoon
 Hy dreygde, ons waarlyk zal verwoesten, ons,
 Zyne eerste Schepsels, zoo verheerlykt, om
 Te heersfen oover al zyn handen werk,
 Om ons gemaakt, dat van ons afhangt, en
 Moet vallen, als wy vallen. Zoo zou God

Ontschep-

Ontfcheppen, doen, ontdoen; verlooren werk,
 Al't welk van God niet te begrypen is,
 Die, schoon hy door zyn'kracht, de Schepping kan
 Vernieuwen, noo besluyten zal, dat wy
 Vernietigd zyn, op dat de Weêrparty
 Niet triomfeere en zegge; Hunne staat,
 Dien God zoo zeer begunstigde, was los,
 Veränderlyk. Wie kan hem langen tyd
 Behaagen? eerst verdorf hy my, en nu
 Het Mensdom; wat legt nu naast aan de beurt?
 Een stof tot spot, den Vyand niet zoo licht
 Te geeven. Maar hoe 't weezen mag, ik heb
 Myn lot aan 't uw' verbonden; 'k zal met u
 De zelve straf goedwillig ondergaan,
 Moet ik met u in 't sterflot deelen, wel
 Dat Sterven zal voor my het Leeven zyn.
 Zoo krachtig voel ik in myn hart den band,
 Natuure 's band, die my tot 't myne trekt,
 Het myne in u, want wat gy zyt, is 't myn;
 Men kan ons staat niet scheidyden, wy zyn een,
 Een Vlees, verlies ik u, 'k verlies my zelv'.

Zoo Adam, en zoo sprak 'er Eva op;
 Glansryke proef van Liefde zonder maat,
 Groot Voorbeeld, alleröovertuygenst blyk!
 Die u verplicht, om my te volgen, maar
 Hoe haal ik, onvolmaakter, best by u?
 O Adam, 'k roem op mynen oorsprongk uyt
 Uw' dierb're zy, en hoor u met vermaak,
 Wanneer gy van onze Eenigheyd gewaagt;
 Een hart, een' ziel in beyde, daar deez' dag

De proef van geeft, terwylge vast besluyt,
 Dat eêr de Dood, of iets, dat meêr, als Dood,
 Te vreezen is, ons fcheydde, gy met my
 De zelve schuld en straf zult ondergaan;
 Indien de proef van deeze schoone vrucht
 Ons schuldig maakt, wiens kracht, want goed moet goed
 Voortbrengen, door beleyd, of by geval
 My 't vast bewys van uwe Liefd' doet zien,
 Die anders nooyt zoo duyd'lyk waar' gekend.
 Indien ik wift, dat de gedreygde Dood
 Op deez' myne onderneeming volgen zou,
 Ik nam alleen daar van het ergit op my.
 'k Zou u niet ooverreeden; 'k Stierf veel eer
 Verlaaten, als dat ik u tot een daad
 Verplichten zou, die zoo verderfelyk was
 Voor uwen Vreê, zoo wel verzeekerd van,
 (Ey! let 'er op), uw' Liefde, zoo oprecht,
 Zoo trouw, en zoo weêrgaadeloos. Maar 'k voel 't,
 't Valt anders uyt; geen Dood, maar 't Leeven, bet
 Vermeerderd, oopene Oogen, nieuwe Hoop,
 Een nieuwe Vreugd, een Smaak, zoo goddelyk,
 Dat wat voor zoet voorheen my heeft gestreeld,
 Nu flets, of ruuw en wrang, of smaak'loos schynt.
 Gaa dan vry op myne ondervinding toe,
 En slaa de vrees van Sterven in den wind.

Zoo sprakze, en sloeg haar' handen om zyn hals;
 Haar' traanen biggelden van vreugd: daar was
 Nu veel verricht, dat hy zyn Liefde zoo
 Verreedeld had, dat hy om haaren 't wil
 Vrywillig 't lot van Gods verbolgenheyd,

Of van de Dood met haar zou ondergaan.
 Zy gaf hem tot vergelding (want die snoode
 Involleging had die vergelding best
 Verdient) die schoone en aangenaame vrucht
 Met ruyme hand van haaren tak geplukt.
 Hy schroomde, teegen beeter weeten aan,
 En niet misleyd , maar dwaaselyk verrait
 Door Vrouwetaal , niet te eeten van de Vrucht.
 Het Aardryk schudde in 'r binnenst ingewand,
 Als weêr in baarens nood , Natuure gaf
 Een' tweeden zucht ; de Lucht betrok , de Donder
 Aan 't kraaken , stortte een' dichte Reegenvlaag ,
 Als traanen , om die zonde , de allerëerste
 En doodelyk ; wyl Adam onbedacht
 Zyn' lust voldeed . En Eva schroomde niet
 Haar misdryf te verdubb'len , om hem dus
 Al meer en meer met haar gezelschap in
 Te neemen : Zy , gelyk door nieuwen wyn
 Vergiftigd , zwommen in een' dart'le weelde,
 En waanden , dat de Godheyd in haar groey
 Hun vleugels maakte , om opgevoerd met de Aard'
 Te spotten ; maar die valse vrucht deed haast
 Een ander werk . Een vleesfelyke lust
 Ontbrandde ; hy begon zyne Eva eerst
 Met dartele oogen aan te zien , dat zy
 Met dartelheyd betaalde . Wellust kreeg
 Hier de ooverhand , tot Adam , met gestoey
 Zyne Eva dus bejeegende en verhief .
 Nu zie ik , Eva , gy zyt net van proef,
 En keurig , blyk van Wysheyd en Verstand ,

Dus schryft men smaak aan elke meening toe,
 En oordeel aan 't verheemeld van den mond.
 U prys ik, zoo wel hebt gy ons voorzien,
 Op deezen dag: Wat hebben wy vermaaks
 Gemist, terwylwe ons van deez' lekk're vrucht
 Onthielden; welk een lieffelyke smaak,
 Zoo eêl, zoo fris, voorheen ons onbekend.
 Is in het geen aan ons verboden is
 Zoo veel vermaaks, dan waar' te wensfen, dat
 In plaats van een, een tiental van dat voort
 Van Boomen ons verboden waar'. Maar, kom,
 Laat ons, dat voegt ons wel, nu mallen, naa 't
 Genot van zulk een aangenaame spys.
 Uw' schoonheyd heeft my nimmer, sint den dag,
 Dat ik u eerst gezien heb, en getrouwd,
 Met alles, dat volmaaktheyd heet, versierd,
 Met zulk een' drift ontstooken, en verrukt
 Tot uw genot, nu schooner, als voorheen,
 Ik wyt de kracht van deezen Boom dien dank.
 Zoo sprak hy, en hy liet geen handgespel,
 Geen lonk, geen glimp van Minnedriften naa,
 Te wel verstaan van Eva, uyt wiens oog
 Een zielbesmettend vuur geschooten wierd.
 Hy greep haar' hand, en leydd' haar op een hoogte,
 Beschaaduw'd door een groen en dicht gewelf,
 Haars ondanks niet. Het leeger was een veld
 Van Bloemen, Violet, en Asfodil
 En Hyacint, de friste en zachtste schoot
 Der Aard', daar zwoommen zy in weelde en lust
 Met oovermaat, van onderlinge schuld,

Het Zeegel, en de Trooft in hunne zonde:
Tot hen vermoeyd en afgemat de Slaap
Op 't laaft bekroop. Zoo haaft de kracht van die
Bedriegelyke Vrucht, die met haar Damp
Zoo zacht en zoo blygeestig haare rol
Omtrent hunn' Geesten had gespeeld, en hart
En zin aan 't maalen hielp, vervloogen was,
En zwaarder slaap, 't gebroed van oovermaat,
Hen droomen, vol verschrikking, had verwekt,
Zoo stondenze op, als door geen slaap verkwikt,
En de een zag de and're naar en deerlyk aan;
Elk ondervond, hoe dat zyne Oogen nu
Geopend, en 't Verstand verduysterd was.
Onnoozelheyd, die, als een dekkleed, hen
Beschaadwd had voor Kennis van het Kwaad,
Was weg: Vrymoedigheyd, Rechtvaerdigheyd,
En Eer, hen ingeschaapen, op de vlucht.
Nu naakt bedekte hy zyn' schaamte, die
Zoo schuldig was, maar, laas! hoe meêr gedekt,
Hoe meêr ontdekt. Zoo rees die sterke Held
Uyt Dan's geslagt, de Joodse Herkules,
Uyt de armen van de Filistynse Hoer,
Van Delila, beroofd van al zyn kracht.
Nu waarenze al hunn' Deugd en Waarde kwyt,
Zy zweegen in elkanders bang gezicht,
Als stommen, lang; tot Adam, minder niet
Verflaagen, als zyn' Vrouw, ten laaften door
't Verkroppen en verstikken heen dus sprak.
Gy gaaft ter kwaaden uure, ô Eva, aan
Dien valsen Worm, of wat het weezen mag,

Die Mensen-stem zoo net heeft naagebootst,
 Gehoor, in onzen Val waarachtig, maar
 In 't opstaan vals, terwyl onze oogen zyn
 Geopend, en wy kennen Goed en Kwaad:
 Het Goed verlooren, 't Kwaad op ons gelaan.
 Heyllooze vrucht van Kennis, zoo dit heet
 Te kennen, naakt en ongedekt te staan,
 Van Eer, van Trouw, van Zuyverheyd, en van
 Onnoozelheyd, natuurlyk ons sieraad,
 Beroofd, en nu bevlekt, bezoedeld, en
 In ons gelaat de klare blyken van
 Een kriele lust, die niet als onheyl broeyt,
 En schaamt' voor al, het allerlaatste kwaad,
 Bewys van 't eerst. Hoe zal ik nu voortaan
 Het aangezicht van God of Engel zien,
 Zoo meenigwerf voor deezen met vermaak,
 Met vreugd aanschouwd? Dit aardse word bedwelmd
 Door 't heemels, onverdraag'lyk door zyn' glans
 En schittering. Ach! mogt ik hier, gelyk
 Een Wilde, in eenzaamheyd nu leven, in
 Het diepste Bos verschoolen, onbekend,
 Daar 't hoogste Woud, voor Zonne- of Starrelicht
 Niet naakbaar, dichte en duyftre schaadow spreyd,
 En zwarten Nacht. Gy Denneboomen, en
 Gy Keeders met ontelb're takken, dekt
 Ey! dektme, dat ik hen voortaan niet zie.
 Maar laat ons nu in deezen kwaaden staat
 Bedenken, hoe wy teegenwoordig best
 Die Leeden, daar de schaamt meest schynt geplaatst,
 Bedekken voor elkanders aangezicht.

Men kieze een' Boom , wiens breed en leenig loof
 Aan een genaayd , en om het lyf gegord,
 Die Leeden wel bedekke , op dat we dus
 Dat nieuw verdriet , de Schaamte ontwyken , en
 't Verwyf van onze Onreynigheyd ontgaan.

Zoo raadde hy , en beyde gingen zy
 In 't dichtste Bos , en koozen daar terftond
 Den Vygeboom , niet dien by ons vermaard
 Om zyne Vrucht , maar die in onzen tyd
 Gevonden by den geelen Indiaan
 In Malabaar of Dekan zyn gewey
 Van takken zoo in breedte en lengte fpreyd ,
 Dat elke tak , geboogen naa den grond ,
 Daar wortels fchiet , en Dochterftammen dicht
 Opwaffen by haar' Moederboom , een reeks
 Van Pylers , booven toegegroejd , om laag
 Vol dreeven , daar de Weedergalm op steuyt.
 Daar meenigwerf voor 't fteeken van de Zon
 Een Indiaanfe Herder koelte zoekt
 In lommer , en door 't oopen van 't gewas
 Zyn' kudden onder dichte fchaaduw dryft.
 Zy plukten van deez' blaad'ren , breed , gelyk
 Een Amazoone Schild , en naayden die ,
 Naar hun verftand , zoo verre als 't ging , aan een ,
 Om 't middellyf te omgorden. Ydel dek ,
 Om fchuld , en yfelyke fchaamt' daar meê
 Te dekken. O! hoe ongelyk die eerfte
 En naakte heerlykheyd. Zoo vond daar naa
 Kolumbus den Amerikaan gegord
 Met gordelen van veeren faamgeflanft ,

Voorts naakt en wild op Eylanden, en in
De Boffen, en op 't dicht bewaffen strand.
Aldus beschut, en hunne naaktheyd, zoo
Zy waanden, deels bedekt, maar ongeruſt
Van binnen, zetten zy zich op den grond,
En weenden zeer. Het reegende niet flechs
Maar traanen uyt hunne Oogen, maar een ſtorm,
Die feller was, ontfak in hun gemoed,
Hartſtochten, Toorn, Miftrouwen, Achterdocht,
Haat, Tweedracht, die den zachten ſtand van 't hart,
Voorheenen zoo bezaadigd en bedaard,
Zoo vreederyk, verwoeften, nu gefold,
Geſlingerd en onſtuymig: want 't Verſtand
Regeerde niet, de Wil weerbarstig beet
Op zynen toom, al teevens ſlaaven van
Een vleefelyke luſt, die uyt den grond
Opborlende oover Reedens hoogſt gezag
Zich trots verhief. Uyt zulk een angſtig hart
Sprak Adam, die dus lang gezweegen had,
Met bang gezicht en and'ren toon aldus.

Had gy naa my en naa myn woord gehoord,
En waartge op myn verzoek en beê by my
Gebleeven, toen die vreemde drift, ik weet
Niet waar van daan, u buyten myn gezicht
Deed dwaalen in deez' naaren Morgenſtond;
Wy waaren noch gelukkig, niet, als nu,
Van al ons goed beroofd, beſchaamd en naakt,
Elendig. Laat dan niemand nu voortaan
Onnoodige oorzaak zoeken, om zyn' Trouw
Die hy verſchuldigd is, te toetſen, en

Befluyt,

Besluit, dat die met opzet daar naa staat,
Zyn' voeten reeds op eenen doolweg zet.

Daar Eva, min of meêr geraakt, op zey;
Streng Adam, wat voor taal ontglipt uw mond?
Legt gy de schuld op my, of mynen wil,
Om, zoo gy 't noemt, te dwaalen; Moog'lyk dat
Dat zelve lot, waare ik by u geweest,
Of licht u zelf was weedervaaren, had
Gy daar geweest, of de Verzoeker hier,
Gy had de Slang, zoo spreekende, als hy sprak,
Van geen bedrog verdacht. Daar was geen grond
Van Vyandschap te kennen tussen ons,
Waarom zy 't euvel met my meenen zou,
My naadeel doen. Of moest ik eeuwig aan
Uw' zyde staan? 't Waar' beeter daar altoos
Een leevenlooze Rib gebleeven. Maar
Zynde als ik ben, waarom gebod gy, als
Het Hoofd my niet, niet uyt uw oog te gaan,
Te gaan in zulk gevaar, als gy my zeyd?
Gy waart te laf, en weederspraakt my niet,
Jaa stond het toe, en keurde 't goed, en liet
My vriendlyk gaan; waartge onverzettelyk
Gebleeven in uw' weygering: dan had
Ik niet gezondigd, en gy niet met my.

Daar Adam, nu eerst toornig, dus op sprak;
Is dit de Liefde, is dit Vergelding, die
Ik heb verdiend, ondankbaare Eva, daar
'k U aankleêve onveränderlyk, schoon gy
Verlooren waart, niet ik, die leeven mogt
In 't zoet genot van zaal'ge onsterf'lykheyd,

Maar eerder koos met u te sterven. Word
 My nu van u verweeten, dat ik van
 Uw' zonde de oorzaak ben? Niet streng genoeg
 Kwanswys, in u te weederhouden: wat
 Vermogt ik meêr? 'k Heb u gewaarschouwd, u
 Vermaand, ik heb 't gevaar u voorgespeld,
 En dat een Vyand op u loerde, u list
 En laagen ley; indien ik verder waar'
 Gegaan, dat was geweld: Geweld heeft hier
 Op vryen Wil geen plaats; maar al te stout
 Vertrouwen op u zelv' heeft u vervoerd,
 Geruft, of dat 'er geen gevaar en was,
 Of stof tot proef, die tot uw' gloori zou
 Beslaagen: Ook heb ik veellicht gedoold,
 Te zeer verrukt door 't geen ik in u zoo
 Volkoomen zag, of scheen te zien, en dacht
 Dat u geen kwaad zou derven naaken. Maar
 'k Betreur myn' dwaaling nu, die myne schuld
 Geworden is, gy de Beschuldigster.
 Zoo zal't hen gaan, die zich op Vrouwedeugd
 Verlaatende, haar laten heerfen naar
 Haar eygen Wil: 't weêrhouden lydze niet,
 En aan haar zelv' gelaaten, volgt 'er kwaad,
 's Mans laffe involging krygt teritond de schuld.

Dus spilden zy met onderling verwyf
 Hunne uren zonder vrucht: de wroeging van 't
 Geweeten, zelf-beschuldiging, en twist
 Begon dus vroeg, en duurde zonder eynd.

Eynde van het Achste Boek.

Inhoud